

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1461/22
10.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Целетовић Цуцић, председника већа, Светлане Павић и Радмиле Радић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Предраг Филиповић, адвокат из Лознице, Јована Цвијића бр.32/2/3, против туженог Електродистрибуција Србије ДОО Београд, Булевар уметности бр. 12 — огранак Електродистрибуција Ваљево, Суворовска бр.9, ради исплате накнаде за фактичку експропријацију, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог, изјављеним против пресуде Основног суда у Ваљеву П 1363/20 од 19.10.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.1.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиоца АА и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Ваљеву П 1363/20 од 19.10.2021. године у ставу првом изреке.

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Ваљеву П 1363/20 од 19.10.2021. године у ставу другом, трећем и четвртом изреке, и у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Изреком побијане пресуде Основног суда у Ваљеву П 1363/20 од 19.10.2021. године, у ставу првом, одбачена је тужба тужиоца АА из ... против туженог Електродистрибуција Србије ДОО Београд Булевар уметности бр. 12- огранак Електродистрибуција Ваљево, Суворовска бр.9 у делу тужбеног захтева којим је тражено да се утврди да је туженик по основу фактичког - трајног заузећа носилац права трајног коришћења - крајњи корисник целе кат.парцеле бр... у површини од 0.01.82.ха из листа непокретности бр. ... КО ..., број дела ..., врста земљишта градско грађевинско земљиште по култури ливада 5 класе, врста права - својина, облик својине - приватна, удео 1/1 тужиоца, на којем земљишту се налази грађевински објекат туженог - трансформатор и које земљиште служи за редовну употребу тог објекта, као и сукорисник права трајног коришћења по основу фактичког - трајног заузећа кат.парцеле бр... у укупној површини од 0.06.91 ха из листа непокретности бр.... КО ..., број дела....

по врсти градско грађевинско земљиште, по култури ливада 5 класе, по врсти права својина, по облику својине приватна са уделом 1/1 тужиоца, које земљиште тужени користи као приступни пут за долазак у кат.парцелу бр... и до објекта - трансформатора постојећег на тој парцели, а који приступни пут користи и тужилац, што би туженик био дужан признати уз обавезу туженика да о свом трошку изврши упис свог наведеног права на кат.парцели бр... КО ... код Службе за катастар непокретности Ваљево, као недозвољена. Ставом другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА из ... против туженог Електродистрибуција Србије ДОО Београд, Булевар уметности бр. 12 - огранак Електродистрибуција Ваљево, Суворорска бр.9, па се тужени обавезује да исплати тужиоцу на име накнаде за извршену фактичку експропријацију на кат.парцели бр... КО ... износ од 988.455,15 динара са законском затезном каматом почев од 19.10.2021.године као дана пресуђења па до коначне исплате, а све у року од 15 дана по пријему писменог отправка пресуде и под претњом принудног извршења. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца АА из ... против туженог Електродистрибуција Србије ДОО Београд, Булевар уметности бр. 12 - огранак Електродистрибуција Ваљево, Суворорска бр.9, у делу којим је тражено да се тужени обавезе да исплати тужиоцу на досуђени износ на име главног потраживања из претходног става изреке ове пресуде законску затезну камату за период почев од 30.9.2019.године до 19.10.2021.године, као неоснован. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу плати трошкове парничног поступка у износу од 182.494,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате, а све у року од 15 дана по пријему писменог отправка пресуде и под претњом принудног извршења.

Против ове пресуде парничне странке су благовремено изјавиле жалбу и то тужилац побијајући пресуду у ставу првом изреке, у делу става трећег изреке и ставу четвртм изреке, из свих законских разлога, док је тужени побијао пресуду у ставу другом и четвртм изреке, из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је нашао да жалба тужиоца није основана, док је жалба туженог основана.

У проведеном поступку, првостепени суд није починио битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је 1975. године поставио предметни објекат- трафостаницу на првобитно постојећој матичној парцели ... КО ..., која је тада била у власништву правног претходника тужиоца. Даље је из извештаја СКН Ваљево од 7.9.2021. године утврђено да су матичне кат. парцеле бр....и ... КО ... на основу решења О бр.1329/80 од 29.12.1980. године из поседовног листа бр..., који се водио на тужиочевог оца ББ прешле у новоформирани лист бр... КО ... на име тужиоца. Списком промена 18/2006 дошло је до деобе, цепања и препарцелације матичних парцела по захтеву тужиоца и формиране су парцеле ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... и ..., а све на основу урбанстичког плана

препарцелације од 26.12.2005. године. Неке од наведених парцела су отуђене на основу купопродајних уговора, а кат.парцеле бр..., ... и ... уписане су у поседовном листу бр... КО ... на име тужиоца као приватна својина са уделом 1/1. Из одобрења за грађење издатог од СО Ваљево од 12.6.1975. године утврђено је да је туженом, као инвеститору, одобрено да може изградити монтажну бетонску трафостаницу на кат.парцели ... КО ... у свему према приложеној техничкој документацији и у складу са грађевинско техничким прописима, а из образложења прозилази да су испуњени услови из члана 25 Закона о изградњи инвестиционих објеката због чега је издато одобрење. Из записника комисије за технички преглед изведених радова на изградњи трафостанице на предметној парцели утврђено је да је монтажне радове на трафостаници извршио електромонтажни погон електродистрибуције Ваљево, да је опрему монтажне трафостанице испоручио произвођач ТСН - Марибор, да је издата дозвола за градњу, да је вредност измереног радног и заштитног уземљења по приложеном атесту у складу са прописима, да је инвеститор финансирао изградњу тог објекта из својих средстава, да су радови отпочели у јуну месецу 1975. године, а да су завршени у јулу месецу 1975. године, да је објекат изграђен на месту где је одређена локација од стране надлежног органа, да су радови извршени по пројекту. Решењем СО Ваљево од 27.1.1976. године Електридистрибуцији Ваљево одобрено је да може користити изграђену монтажну трафостаницу на предметној парцели у КО ... Из писменог налаза вештака геометра, са скицом, утврђено је да се предметна трафостаница налази у југозападном ћошку кат.парцеле бр. ... КО ..., која је настала од матичне кат.парцеле ... КО ... списком промена 18/06, што значи да је овај монтажни објекат био постављен у време када су све парцеле биле у саставу матичне парцеле 1975. године. Из исказа вештака геометра утврђено је да је у време извршене парцелације 2005. године тужилац био власник обе матичне парцеле и да је у том својству и поднео захтев за парцелацију, јер само власник парцеле може поднети такав захтев. Из налаза и мишља вештака грађевинске струке утврђено је да је кат.парцела ... Ко ... површине 0.01.82.ха, да је на тој парцели терен у благом паду од североистока ка југозападу, да се до парцеле долази скретањем са асвалтног пута на пут насут туцаником, те да се на парцели налази трафостаница габарита 2,87 м x 4,33м и то у југозападном делу означене парцеле. Објекат је фундиран на армирано бетонским тракастим темељима, зидови и горња плоча су изграђени од армираног бетона, на југоисточној фасади објекта налазе се једна једнокрилна и једна двокрилна улазна метална врата, на југозападној и северозападној фасади налазе се вентилационе решетке а око објекта је изведен бетонски тротоар, па је по мишљењу вештака за редовну употребу објекта — трафостанице потребна цела површина кат. парцеле бр. ... Ко ..., која износи 182м², а тржишна вредност наведене површине земљишта по ценама на дан вештачења износи 988.455,15 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а имајући у виду да из приложених писмених доказа-одобрења за градњу и употребне дозволе за предметну трафостаницу, који су издати на име туженог, прозилази да је изграђени објекат — трафостаница монтажни, да је у време изградње била постављена у југозападном ћошку тада матичне јединствене парцеле кат.парцеле ... КО ..., то првостепени суд налази да је у конкретном случају извршена фактичка експропријација у виду права службености постављања трафостанице на парцели тужиоца сходно члану 4 Закона о експропријацији као постројења за пренос и развођење електричне енергије, да је корисник експропријације тужени као инвеститор, који самим тим има обавезу да

тужиоцу као власнику земљишта плати правичну накнаду у складу са одредбама члана 40 Закона о експропријацији. Првостепени суд налази да није било спорно да је у конкретном случају фактичка експропријација извршена без накнаде и без спроведеног поступка експропријације, при чему одређивање накнаде за експроприсану непокретност не застарева, па самим тим тужиоцу припада право на тражену новчану накнаду. С обзиром на наведено првостепени суд је оценио да је у складу са одредбама члана 1, члана 3 тачка 2, чланова 4,10, 42 и 43 Закона о експропријацији тужени у обавези да исплати правичну накнаду према тржишним ценама у време вештачења, а због повреде права тужиоца на имовину које је гарантовано чланом 58 Устава Републике Србије.

По становишту првостепеног суда из изведених доказа је јасно да је постављањем предметног монтажног објекта -трафостанице на првобитно постојећој матичној парцели КО ... умањена вредност наведене парцеле с обзиром да је иста представљала једну целину до извршене парцелације 2005. године, односно у периоду од 30 година након постављања предметног објекта. Како је извршеном парцелацијом и списком промена 18/2006 од матичне парцеле формирано више мањих парцела услед чега се трафостаница нашла на кат.парцели ... КО ..., површине 182м², а која парцела је у целој површини неопходна и потребна за редовну употребу наведеног објекта, тужиоцу по оцени првостепеног суда за извршену фактичку експропријацију у виду установљења права службености постављања трафостанице припада правична новчана накнада у висини тржишне вредности новоформиране парцеле а по ценама на дан вештачења, како је то вештак грађевинске струке и обрачунао.

Одлучујући о прецизираном тужбеном захтеву тужиоца од 8.7.2021.године првостепени суд је одлучио као у ставу првом изреке пресуде у делу захтева којим је тражено утврђење и тужбу одбацио као недозвољену сходно одредби члана 194 став 2. у вези члана 294 став 1 тачка 6 ЗПП, с обзиром да наведене одредбе прописују да се тужба за утврђење може поднети ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање односно непостојање неког спорног права или правног односа, а пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа. Како је у конкретном случају свакако доспео захтев тужиоца да тужбом тражи исплату правичне новчане накнаде за извршену фактичку експропријацију, тужилац по оцени суда нема правног интереса да тражи утврђење права туженог са обавезом укњижбе као у ставу првом изреке пресуде из истог правног односа. Из наведених разлога првостепени суд је одлучио као у ставу првом изреке пресуде и у наведеном делу тужбу одбацио као недозвољену због непостојања правног интереса за подношење исте.

У погледу преосталог дела тужбеног захтева којим је тражена исплата правичне новчане накнаде за извршену фактичку експропријацију, по оцени првостепеног суда исти је делимично основан и то у погледу износа главног потраживања на који износ тужиоцу припада законска затезна камата почев од дана пресуђења па до исплате, с обзиром да је тржишна противвредност земљишта утврђена по ценама у време обављеног вештачења при чему је од дана вештачења до дана пресуђења прошао кратак временски период сходно одредби члана 189 став 2 Закона о облигационим односима. Из тог разлога суд је одбио као неоснован тужбени захтев у погледу тражене камате за период почев од 30.9.2019.године до 19.10.2021. године као дана пресуђења,

као у ставу трећем изреке.

Одлука о трошковима поступка донета је применом одредби члана 153 став 2 Закона о парничном поступку.

За побијану одлуку из става првог изреке, првостепени суд је дао довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и Апелациони суд као другостепени.

Неосновано се жалбом тужиоца оспорава правилност одлучивања првостепеног суда у том делу указујући да првостепени суд није дао јасно образложење због чега сматра да тужилац нема правног интереса да тражи утврђење права туженог са обавезом укњижбе. Апелациони суд налази да је првостепени суд правино оценио да је тужба у том делу недозвољена сходно одредби члана 194 став 2. у вези члана 294 став 1 тачка б ЗПП, имајући у виду да наведене одредбе прописују да се тужба за утврђење може поднети ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање односно непостојање неког спорног права или правног односа, а пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа. Стога, правилно првостепени суд налази да како је доспео захтев тужиоца да тужбом тражи исплату правичне новчане накнаде за извршену фактичку експропријацију, тужилац нема правни интерес да тражи утврђење права туженог са обавезом укњижбе из истог правног односа.

Са изложеног, Апелациони суд је, у смислу одредбе члана 390 Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, не могу се прихватити као правилне одлуке првостепеног суда у ставу другом и трећем изреке, јер је приликом њиховог доношења првостепени суд погрешно применио материјално право, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено. Осим тога, приликом доношења наведених одлука првостепени суд је учинио и битну повреду одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач.12. ЗПП-а, а на шта се основано указује жалбеним наводима туженог.

Наиме, чланом 1 тада вежећег Закона о експропријацији било је предвиђено да се непокретност може експроприсати ради изградње, привредних, стамбених, комуналних, здравствених, просветних и културних објеката, објеката народне одбране и других објеката од општег интереса, а такође и ради извођења других радова од општег интереса. У ставу 3 тачка 2 наведеног члана било је прописано да се непокретност може експроприсати нарочито ради изградње централа за производњу електричне енергије и постројења за пренос и развођење такве енергије. У члану 4 наведеног Закона о експропријацији је било прописано да се експропријацијом може установити службеност на земљишту и згради као и закуп на земљишту на одређено време (непотпуна експропријација). У члану 7 истог Закона било је прописано да се експропријација може вршити за потребе друштвено политичке заједнице, радне и друге самоуправне организације, друштвено политичке ориганизације и удружења грађана (корисник експропријације). У члану 8 истог Закона се наводи да је експропријацијом непокретности корисник експропријације стекао право да ту непокретност користи за сврху ради које је експропријација извршена. Члана 10 истог Закона је прописано да за експроприсану непокретност сопственику припада правична

накнада, а да накнаду за експроприсану непокретност плаћа корисник експропријације. Члана 40 наведеног Закона прописано је да у случају установљења службености накнада се одређује у износу за који је услед установљене службености смањена вредност земљишта или зграде.

Имајући у виду напред наведене одредбе, другостепени суд налази да је у конкретном случају постављањем трафостанице од стране туженог на предметној парцели тужиоца успостављена стварна службеност у корист туженог, а како је ово ограничење права својине на непокретности извршено без спроведеног поступка експропријације то нема места примени института ткзв. непотпуне експропријације са позивом на одредбе члана 4 Закона о експропријацији, у ситуацији као што је конкретна, с обзиром да у односу на катастарску парцелу бр... КО ... није спроведен поступак експропријације на начин прописан одредбама Закона о експропријацији, односно ова парцела није експроприсана.

У конкретном случају тужбом је тражена накнада за фактички експроприсано земљиште-кат.парцелу бр... КО ..., која је власништво тужиоца, а на којој је тужени поставио објекат-монтажну трафостаницу 1975. године, када су све парцеле тужиоца биле у саставу матичне парцеле.

Закон о основним својинскоправним односима ("Службени лист СФРЈ" бр.6/80, „Службени лист СРЈ“ бр.29/96) је ступио на снагу 01.09.1980. године, а измене закона 04.07.1996. године, чланом 51. је прописано да се стварна службеност заснива правним послом, одлуком државног органа и одржајем. Надлежан орган може експропријацијом да установи службеност на непокретности и то на згради, на земљишту и на земљишту и згради, нпр. ради изградње гасовода, водовода, комуналних објеката, ради изградње постројења за пренос и развођење електричне енергије, за постављање репетитора и за пријем и одашиљање телевизијског сигнала и тд. У тим случајевима надлежни орган не приступа потпуној експропријацији, јер у датој ситуацији то није нужно, с обзиром да се сврха експропријације може реализовати укопавањем цеви у земљу или постављањем објеката за пренос електричне енергије ваздушном линијом.

У конкретној ситуацији је стварна службеност заснована одлуком надлежног органа на кат.парцели бр... КО ... власништво тужиоца, која је у време изградње трафостанице 1975. године била у саставу матичне парцеле, и непрекидно траје све до данас. Стога је накнада могућа на основу члана 53. став 3. Закона о основним својинскоправних односа, којим је прописано да на захтев власника послужног добра, надлежни државни орган утврђује и одговарајућу накнаду коју је власник повласног добра дужан да плати власнику послужног добра.

Следом изнетог, како је одлука првостепеног суда у ставу другом изреке побијане пресуде донета услед погрешне примене материјалног права то је иста морала бити укинута, а самим тим укинута је и одлука у ставу трећем изреке.

Имајући у виду наведено, Апелациони суд је одлучио као у ставу другом изреке ове пресуде применом члана 391 став 1 и 392 став 2 ЗПП, а укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по примедбама наведеним од стране другостепеног суда, па ће правилном применом материјалног права на правилно и потпуно утврђено чињенично стање поново одлучити о делу тужбеног захтева тужиоца који се односи на новчану накнаду коју тужилац потражује у висини тржишне вредности предметне парцеле, ценећи све жалбене наводе парничних странака.

**Председник већа-судија
Весне Целетовић-Цуцић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић